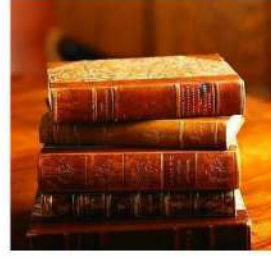

Ünite / PDF içeriği:**1-Genel Hatırlatma Bilgiler****2-Tanzimat Dönemi Romanı****3-Servertifünün Dönemi Romanı****4-Milli Edebiyat Dönemi Romanı****5-Dönem Dönem Roman Türü Karşılaştırması****1-Genel Hatırlatma Bilgiler****Roman Nedir ?**

İnsanın başından geçen serüvenleri, iç dünyasını, toplumsal bir olay ya da olguyu, insan ilişkilerini ve değişik insanlık durumlarını anlatan edebi türe **roman** denir. Olmuş ya da olması mümkün olayları ayrıntıya inerek anlatan uzun yazı türüdür.

Roman Türünün Özellikleri

*Olay çevresinde oluşan anlatmaya bağlı uzun bir edebi türdür.

*Kişi sayısı çoktur.

*Olmuş ya da olabilecek olayları anlatır.

*Kişilerin, özellikle de baş kişinin yaşayışı ayrıntılı anlatılır. Kişilerin fizyolojik, psikolojik ve sosyal özellikleri ayrıntılı olarak verilir.

*Ruh çözümlemelerine romanda geniş yer verilir.

*Kahramanlar, genellikle insandır ancak hayvanların kahraman olduğu romanlar da vardır. (Abbas Sayar'ın *Yılkı Atı* adlı eserinde kahraman bir atır. *Dünyaca ünlü George Orwell'in yazdığı Hayvan Çiftliği* vs.)

*Genellikle geniş bir zaman dilimi kapsar.

*Romanın üç ana ögesi *olay örgüsü*, *karakter* ve *çevredir*.

*Romanda kişiler, genel olarak geniş bir zaman çerçevesinde, hayatlarının akışı içinde işlenir.

*Olaylar genellikle üçüncü kişi ağzıyla, kimi zaman da birinci kişi ağzıyla anlatılır.

*Birden fazla olay ve kişi, geniş bir zaman dilimi ve çevre vardır. Betimlemeye ağırlık verilir.

*Serim, düğüm, çözüm bölümlerinden oluşur.

*Anlatımda mektup, anı, günlük gibi türlerden yararlanılır.

*Konuda sınır yoktur. Ancak genel konular gerçek yaşamdan alınır.

ROMAN VE HİKAYE KARŞILAŞTIRMASI**BENZERLİKLER**

Her ikisi de olay çevresinde gelişen anlatmaya bağlı edebi metin türüdür.
Her ikisinin de yazarı bellidir.
Her ikisinde de serim, düğüm ve çözüm bölümleri vardır. (Durum hikâyeleri hariç)
Her ikisinde de gerçek veya gerçeğe yakın olaylar anlatılır.
Her ikisinde de olayların geçtiği zaman ve mekân bellidir.
Her ikisinde de yapı unsurları ortakdır. (Olay-zaman-mekan-kişi-anlatıcı-bakış açısı vs.)

derskonum.com

FARKLILIKLAR

Hikâye kısa ve orta uzunlukta bir yazı türüdür. Roman ise uzundur.
Hikâyede kişi sayısı azdır. Romanda kişi sayısı fazladır.
Hikâyede genelde bir tek olay vardır. Romanda ise birden fazla. Bazen romandaki bir olaydan hikaye bile çıkabilir.
Hikâye olayların sebebini araştırır. Roman ise ele aldığı konuyu, bir mesele haline getirir.
Hikâye her zaman tek konu üzerine kurulur. Roman tek bir konuyu bile bölerek, başka kişilere bulaştırarak çoklaştırır.
Hikâye tek boyutludur, roman ise çok boyutludur.
Hikâyede betimlemeler yüzeyseldir. Romanda ise hem çevre hem kişi tasvirleri geniş yer tutabilir.

2-Romanda Yapı**• Tema/Konu**

Bir metinde asıl anlatılmak istenen duygu, düşünce veya hayale; temel çatışmanın en kısa ve yalın şekilde ifadesine tema denir. Tema, diğer metin türlerinde olduğu gibi anlatmaya bağlı metinlerde de yapıyı kuran birimler arasında birlik ve bütünlüğü sağlar.

Metindeki çatışma temanın belirlenmesini sağlayan unsurdur. Bütün öğeler çatışmanın tamamlayıcısıdır. Dolayısıyla zaman, mekan, olay ve kişiler temanın belirlenmesini sağlar.

Tema daha genel ve soyuttur. Konu ise daha özel ve somuttur..

Örnek: Tema: Aşk-- Konu: Vatan aşkı, Ferhat ile Şirin aşkı

Tema: Özgürlük---Konu: ABD'de siyahilerin özgürlüğü..

*****Tema yapı unsurları arasında olmasa da yapının tüm unsurlarını bir araya getirir.*****

Olay/Olay Örgüsü

Metindeki kahramanlar arasında geçen her şey "vakıa" olaydır Edebi metinlerde, eseri oluşturan bütün öğelerin, bir ana tema çevresinde bir araya gelerek belli bir sistem, düzen oluşturmaya **olay örgüsü** denir.

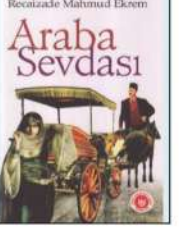
Olay örgüsü, okuyucuda ya da dinleyicide estetik bir haz uyandırmak amacıyla sanatçı tarafından düzenlenen bir kurgu olduğu için gerçek hayattan yararlanılsa bile gerçek dünyadan farklı kurmaca bir örgüdür. Romanda her olay ve olgu, eyleme dönüşmüş istekler, tutkular, özlemler, düşler, saplantılar... şeklinde çıkar karşımıza. Bunlar sadece olan şeyler değildir, olabilecek, olması muhtemel olay ve olgudur aynı zamanda.

ÖRNEK OLAY:

Bihruz Bey'in Periveş adında genç bir kadına aşık olarak ailesini ve hayatını hiçe sayması ve sonunda yaşadığı derin hayal kırıklığı.

ÖRNEK OLAY ÖRGÜSÜ:

- 1- Bihruz Bey,Çamlıca tepesinde, kibar,genç ve güzel bir kıza sırlıslıklam âşık olur.
- 2- Ertesi hafta yine oraya gider ve mektubu arabasına atar. Fakat bir daha onu hiç göremez.
- 3- Yemeden içmeden kesilir, yataklara düşer, işini, annesini ihmal eder.
- 4- Keşfi Bey, Bihruz'a Periveş'in öldüğünü söyler.
- 5- Şehzadebaşı'nda bir ramazan akşamı gezinirken Periveş'e çok benzeyen bir kadına rastlar; onu Periveş'in ablası sanır; kadından kardeşinin mezarının yerini sorar. Bihruz Bey'in ahmaklığını anlayan Periveş, ona, aradığı kadının kendisi olduğunu söyler.
- 6- Periveş'in sokak kadını olduğunu anlar bir hayal kırıklığına daha uğrar.

Kişi Kahramanlar

Anlatılan olaylar belirli kişiler tarafından gerçekleştirilir ve olaylar sırasında her kahramanın belli bir rolü bulunmaktadır. Roman kişileri kadro olarak eserde oldukça zengin bir şekilde yer almaktadır. Kahramanlar genellikle insanlardan oluşur. Bazı yapıtlarda insan dışı varlıklar kahraman olarak karşımıza çıkabilir.

Kişiler birtakım kategorilere ayrılabilir:

Tip: Anlatmaya bağlı metinlerde olayın merkezinde bulunan, ait olduğu toplumsal sınıfın veya zümrenin ayırıcı özelliklerini üzerinde taşıyan kişiye tip denir. İçinden çıktığı toplumun/sınıfın/statünün temsili niteliğindedir	Karakter: Karakter, bir varlığın, kişinin kendine özgü yapısı; onu benzerlerinden ayıran ana özelliği demektir. Olay içinde olumlu ve olumsuz yönleriyle verilen belli bir tip özelliği göstermeyen kişilerdir. Karakterler kimseye benzemez, kendisiyle sınırlıdır. Olay örgüsündeki gelişmelere bağlı olarak duygu, davranış, bilgi, anlayış ve tepkilerinde değişiklikler olur.
Tip ile Karakterin Farkı:	
Tipin toplumsal boyutu vardır. Karakter, birey olarak ele alınır. Toplumsal sorunlar tip üzerinde işlenir.Karakter, kendisine ait olaylarla anlatılır. Tip belirli özellikler sergiler. Karakter ise olaya bağlı olarak değişken özellikler sergiler. Kendine özgü davranışları vardır.	

derskonum.com

Mekan:

*Mekan, yaşanan olayların sahnesi durumundadır. Kişi ve nesnelerin birbirine olan konumunu gözler önüne serer. Metindeki her mekanın mutlaka bir fonksiyonu ve kişilerin kaderini etkileyecek düzeyi vardır. Mekan, genel anlamıyla düşünüldüğünde sadece kişilerin yaşadığı çevre değil, aynı zamanda kültür ve uygarlığı yansıtan şeffaf bir tablodur.Mekanınbetimlenmesi hem okurun olayı iyi kavraması hem de anlatının bütünlük içerisinde olması açısından çok önemlidir.

***Dar- kapalı- İç (9.H.Koğuşu) Geniş- açık- Dış (Sergüzeşt) Ütopik (H. Potter)**

Zaman:

Olayın gerçekleştiği an-anlar. Anlatmaya bağlı metinlerin hiçbir zaman kavramından bağımsız bir şekilde düşünülemez. Bir yapıt içerisinde geçen ve zaman anlamı taşıyan sözler, olayın gerçekleştiği zamanı ifade eder.

***Belirli-Belirsiz (Zaman ifadesinin olup olmaması) *Dar-Geniş (Yaşanılanların hangi zaman aralığında geçtiği)**

Anlatıcı:

Anlatmaya bağlı metinlerde dil, edebi dilin özelliklerini yansıtır. Metinler, ya I. tekil kişinin ağzından ya III. tekil kişinin ağzından anlatılır. I. tekil kişi olayın içindeyken III. kişi ise ya gözlemci ya da tanık olarak kendini ifade eder.

Bakış Açısı

***İlahi (Tanrısal-Hakim) Bakış Açısı:** Anlatıcı, olup bitenlerden haberdardır, olayda geçen kişilerin düşüncelerini, olayın nasıl sonuçlanacağını bilir. Anlatım 3. kişi ağzından gerçekleşir.

Erdem arkasına bakmadan yürüyordu. Sinirliydi. Belli ki onu çok kızdırmışlardı. Öfkesi her halinden belli oluyordu. Eliyle garip işaretler yaparak hızlı hızlı yürüyor, bir yandan da eve gidince neler yapacaklarının bir bir planını yapıyordu. İntikamını mutlaka almalıydı. Bu yapılanlar asla onların yanına kalmamalıydı. İlk olarak Ahmet'e nasıl bir ceza verebileceğini düşündü. Mutlaka işe Ahmet'ten başlamalıydı çünkü onu en çok onun kallesliği yıkmıştı. Hâlbuki Ahmet onun yullardı can ciğer dostuydu. Yediği içtiği ayrı gitmezdi. Ne oldu da böyle iki kanlı bıçaklı düşman olmuşlardı.

***Gözlemci Bakış Açısı:** Anlatıcı, olayda geçen kişilerin düşüncelerini ve olayın nasıl sonuçlanacağını bilmez, sadece 3. kişi olarak olup bitenleri dışarıdan gözlemleyerek anlatır. Bir kamera gibidir.

"O akşam yağmurlu bir hava vardı. Henüz sonbahar ayları yaşanıyor. Bekir, yemeğini erken yemişti ve odasına gidiyordu. Birden kapıya yöneldi, içeridekilere "Ben biraz hava almaya çıkıyorum." diye seslenerek dışarı çıktı. Evlerinin bulunduğu dar sokaktan usulca geçerek sahile doğru yürümeye başladı. Ara sıra sokağın kuytu bir köşesinde duruyor, aç köpeklerin kavgalarını izliyordu."

***Kahraman Bakış Açısı:** Olaylar 1. kişi ağzından anlatılır; yani kahraman olayı kendisi anlatır. Okuyucu, olayı yaşayan kişinin kendisinden dinler.

"Simit yiyerek yürüyorum. Tek tük geçenler dönüp bana bakıyorlar. Kılığı düzgün bir adamın sokakta simit yemesi yasak gibi. Bütün yasaklar gibi bunun da kaçamak yolu yok mu? Simidi kardım ve ceketimin cebine attım . Tek elimle bir lokma kopararak kimseye sezdirmeden bitirdim"

Romanda yapı unsurları derken temelde Olay-Zaman-Mekan-Kişiler ana unsur olarak alınmalı. Tema-Anlatıcı ve Bakış Açısı ise yan unsur olarak ifade edilmelidir.

Roman Türleri

1. Akımlarına Göre Romanlar

- a) Klasik Roman:
- b) Romantik Roman:
- c) Realist Roman:
- ç) Natüralist Roman:
- d-Egzistansiyalist roman:
- e-Modern roman:
- f-Postmodern roman:

2. Konularına Göre Romanlar

- a- Sosyal roman:
- b- Tarihi roman:
- c- Macera (Serüven) Romanı:
- d-Polisiye romanlar ve egzotik romanlar
- e- Psikolojik (tahlil-çözümleme) Roman:
- e-Fantastik roman:
- g-Bilim kurgu romanı:

Roman Türünün Tarihi Gelişimi

Miguel de Cervantes'in (Miguel de Sörvantes) Don Kişot'u 16. yüzyılın sonlarına doğru 17. yüzyılın başlarında yazılmıştır (1605) ve eser roman türünün ilk başarılı örneği kabul edilir. 17. yüzyılda İngiltere'de Daniel Defoe (Danyel Döfo) "Robenson Cruze (Robinson Kruzo)"yu, Jonathan Swift (Canıtın Swift) "Guliver'in Gezileri" bu türün ilk örneklerindendir.

Bu türün yetkin örnekleri ise 19. yüzyılda verilmeye başlanmıştır. Roman bir tür olarak karakteristik özelliklerini romantizm ve realizm akımları sayesinde 19. yüzyılda kazanmıştır:

Roman türü özellikle 18. ve 19. yüzyıllarda gelişmiştir. Bu yüzyıllarda İngiltere, Fransa ve Rusya romanın en geliştiği ülkeler olmuştur.

Roman türünün Batı ülkelerinde tanınan bazı yazarlarını sıralarsak :

İspanyol edebiyatında Cervantes; Don Kişot

Fransız edebiyatında Victor Hugo'nun Sefiller, Balzac'ın Vadideki Zambak, Flaubert'in Madam Bovary, Stendhal'ın Kırmızı ve Siyah,

Alman edebiyatında Goethe'nin Genç Werther'in Acıları,

İngiliz edebiyatında Charles Dickens'in İki Şehrin Hikâyesi, Daniel Defoe'nun Robinson Crusoe;

Rus edebiyatında Dostoyevski'nin Suç ve Ceza, Tolstoy'un Savaş ve Barış; Gogol'un Ölü Canlar; Gorki'nin Ana; Turgenyev'in Babalar ve Oğullar;

Amerikan edebiyatında Jack London'ın Beyaz Diş; John Steinbeck'in Fareler ve İnsanlar, Ernest Hemingway'in Yaşlı Adam ve Deniz, Çanlar Kimin İçin Çalıyor;

Kırgız Edebiyatında Cengiz Aytmatov'un Gün Olur Asra Bedel, Beyaz Gemi dünya çapında önemli romanlardan bazılarıdır.

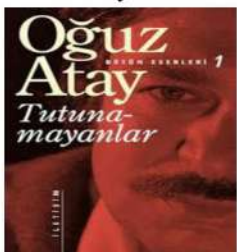

Türk Edebiyatında Roman:

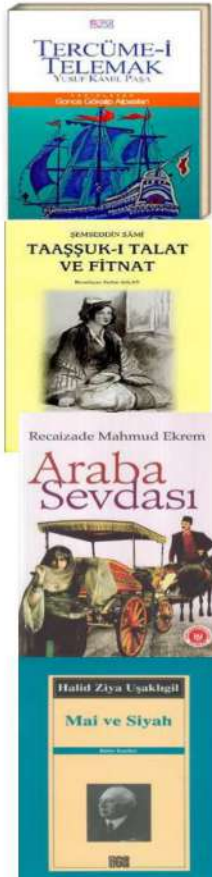
Türk edebiyatında çağdaş anlamda roman Tanzimat'tan sonra görülür. Nedeni: Türk edebiyatının Tanzimat dönemiyle birlikte Batı etkisine girmesi. Önceki dönemlerde Arap-Fars edebiyatının etkisindeydi. Roman Batı'da ortaya çıkan bir tür olduğu için. Bizde de Batı etkisinde gelişen ilk dönem olan Tanzimat döneminde görülmüştür. Tabi doğal olarak yabancı olduğu bu tür başta çeviri ile edebiyatımıza girmiş daha sonra yerli ürünler verilmiş ve roman kalitesi oturmaya başlamıştır.

Tanzimat'tan önce roman ve hikâye gereksinimini karşılayan halk hikâyeleri, mesneviler, meddah hikâyeleri gibi nazım ve nesir halinde eserler vardı.

- Edebiyatımızda ilk roman bir çeviri eseri olan Kamil Paşa'nın yaptığı **Telemak**'tır.
- Edebiyatımızda ilk yerli roman Şemseddin Sami'nin **Taaşuk-ı Talat ve Fitnat** adlı eseridir.
- Edebiyatımızda ilk edebi roman, Namık Kemal'in "**İntibah**" adlı eseridir
- Edebiyatımızda ilk tarihi roman, Namık Kemal'in "**Cezmi**" adlı eseridir.
- Edebiyatımızda ilk köy romanı ve ilk natüralist roman Nabizade Nazım'ın "**Karabibik**" adlı eseridir.
- Edebiyatımızdaki ilk realist roman Recaizade Mahmut Ekrem'in **Araba Sevdası**'dır.
- Edebiyatımızda ilk psikolojik roman, Mehmet Rauf'un **Eylül** adlı romanıdır.
- Edebiyatımızda ilk polisiye roman Ahmet Mithat Efendi'nin "**Esrar-ı Cinâyât**"
- Edebiyatımızdaki ilk psikolojik roman denemesi ve ilk tezli roman Nabizade Nazım'ın **Zehra** adlı eseridir.
- Batılı anlamda ilk roman ise Halit Ziya Uşaklıgil'in "**Mai ve Siyah**" adlı eseridir.
- Edebiyatımızda ilk kadın romancı **Fatma Aliye**'dir.

- En başarılı psikolojik roman yazarımız: P. Safa / **9. Hariciye koğuşu**
- Kurtuluş savaşımızı doğrudan işleyen roman: Halide Edip Adıvar'ın **Ateşten Gömlek** adlı eseridir.
- İç monolog tarzı yazılmış ilk roman Adalet Ağaoğlu'nun **Bir Düşün Gecesi**'dir.
- İlk yerli çizgi roman, Türk Kahramanı **Köroğlu**'dur. (1953)
- Ülkemizde ilk çocuk çizgi roman türü **Kara Maske**'dir. (1943)
- Edebiyatımızda ilk post-modern roman: Oğuz Atay-**Tutunamayanlar**

2-Tanzimat Dönemi Romanı

TANZİMAT EDEBİYATI ROMANI GENEL ÖZELLİKLERİ	
Genel Bilgiler	*Osmanlı Devleti'nin çöküş aşamasına girdiği bu dönemde toplumsal karamsarlık ve umutsuzluk romanlara da yansımış, romanlarda yılgın ve kötümser bir hava dikkati çekmiştir. *Toplumsal yaşamdaki sarsıntı ve değişim, romanlara da mutsuz aileler ve mutsuz aile bireyleri olarak yansımıştır.
Etkilen-diği Edebiyat	*Tanzimat Dönemi Türk romanlarında, Fransız romancılığının etkisi açık bir biçimde görülür.
Edebi Akım	*Çoğunlukla romantizm akımının etkisi görülür. Bu nedenle rastlantılara, hayal ve duyguya geniş yer verilir; tipler de iyi-kötü biçiminde tek yönlü çizilir. *Ancak Recaizade Mahmut Ekrem'le romana realist bir anlayış yerleşmeye başlar.*Nabizade Nazım'ın eserlerinde de natüralizm akımı görülmektedir.
Tema	*Kölelik, alafrangalaşma, mirasyedilik, züppelik, evlilik, geleneklerin eksik ve yanlış tarafları, idealizm, kadınların eğitimi, aşk, siyasî anlayış, yozlaşma, dönemin romanlarında genel olarak işlenen temalardır. *Tanzimat romanlarında "aşk" duygusu, bir merak ögesi olarak hep vardır. Romanlardaki aşklar genellikle ya ayrılık ya da ölümle biter. *Ahlak konusu, romanların özünü oluşturur. Romanın bir ahlak dersi vermesine özen gösterilir.
Kişiler/ Kahramanlar	*Kahramanların çoğu da devlet dairelerinde çalışan memurlar ya da üst derecede yöneticilerdir. Bunlar dönemin Batılılaşma düşüncesi içindeki aydın tipleri temsil ederler. *Romanlarda birkaç kahramanın dışında karşımıza cesur tipler çıkmaz. Daha çok zaafı olan, basit hesaplar ve küçük çıkarlar peşinde koşan, zayıf tipler ele alınır. *Tanzimat romanlarında kahramanlar hep "tutkulu" kişilerdir. <i>Ali Bey'in Mehpeyker'e tutkusu, Zehra'nın intikam tutkusu, Bihruz Bey'in araba ve Fransızca tutkusu, Rakım Efendi'nin para ve güç tutkusu bunlardan birkaçıdır.</i> *Tanzimat romanında olaylar; kadın kahramanların çevresinde döner, olayları idare eden ve akışını yönlendiren genellikle kadınlar olur. *Romanlardaki kahramanların hemen hepsinin ölmesi, ölüm olayının çokluğu bu romanlarda dikkati çeken önemli bir özelliktir. <i>Örneğin baba figürünün eksikliği hemen hemen bütün romanlarda görülür. Baba ya roman kahramanı doğmadan ya da çok küçükken ölmüştür.</i>
Mekan	Mekân genel olarak İstanbul olur.
Dil Anlatım / Üslup	*Genellikle yalın bir dil kullanılır. Tanzimat Dönemi romanlarında, üslup geleneksel anlatım tarzının etkisi altındadır. Meddahların anlatım tarzı, birçok romanda kullanılmıştır. *Yazar yan tutar, olayların akışına müdahale eder, kahramanlarına doğrudan acır ya da kızar, okuyucuyu uyarır. Özellikle Ahmet Mithat Efendi'nin romanlarında bu özellikler çok belirgindir. *Romanlar genellikle her şeyi bilen "ilahi bakış açısı" ve "yazar anlatıcı" tarzıyla kaleme alınmıştır. Zaman içinde "kahraman bakış açısı"yla da romanlar yazılmıştır.
Teknik	*Roman edebiyatımıza bu dönemde girdiği ve ilk örnekleri verildiği için bir acemilik ve tecrübesizlik hissedilir.Teknik kusurludur. Tesadüfler, olay akışının kesilmesi, romanda bilgiler verilmesi gibi tekniksel sorunlar vardır.
Temsilciler	I.Dönem : Namık Kemal, Şemsettin Sami, Ahmet Mithat Efendi II.Dönem : R. Mahmut Ekrem, Sami Paşazade Sezai, Nabizade Nazım.
Önemli Romanlar	Namık Kemal: İntibah 1876, Cezmi 1880 Ahmet Mithat Efendi: Felatun Bey ile Rakım Efendi (1875),Hasan Mellâh (1874), Hüseyin Fellah (1875) Dünyaya İkinci Geliş (1874),),Paris'de Bir Türk (1876),Henüz On Yedi Yaşında (1881),Dürdâne Hanım (1882),Esâr-ı Cinâyât (1884), Jön Türkler (1910) Şemsettin Sami: Taaşuk-ı Talat ve Fitnat (1873) Recaizade Mahmut Ekrem: Araba Sevdası (1896) Samipaşazade Sezai : Sergüzeşt (1889) Nabizâde Nâzım: Karabibik(1891),Zehra (1896)

3-Servetifünun Dönemi Romanı

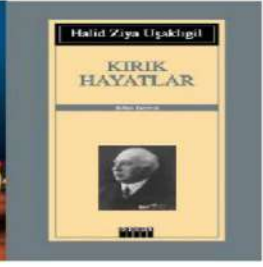
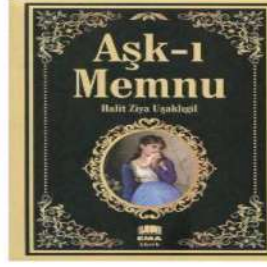
SERVETİFÜNUN EDEBİYATI ROMANI ÖZELLİKLERİ

Genel Bilgiler	Ülke 1877/78 'den 1908 yılındaki II. Meşrutiyet'in ilanına kadar koyu baskılı bir mutlakiyetle yönetilir. Otuz yılı aşan bu döneme "<i>İstibdat Dönemi</i>" denir. Böyle bir ortamda toplumsal konulara ağırlık veren bir edebiyatın oluşması, hayata ve gerçeğe uyan bir edebiyat ortaya konmasının bütün yolları kapanmıştır. Bu koşullarda sanatçı ve edebiyatçılar yoğun bir karamsarlığa ve umutsuzluğa düşmüştür. Eserlerine de yılgınlık, hüznün, kaçıp kurtulma isteği ve umutsuzluk gibi duygular hakim olmuştur.	
Etkilendiği Edebiyat	Tanzimat edebiyatı gibi Servetifünun edebiyatında da Fransız romancılığının etkisi açık bir biçimde görülür.	
Edebi Akım	Romanda özellikle realizm, natüralizm akımı etkilidir. Ancak romantizmin etkisi de tam anlamıyla kaybolmaz. Örneğin "Mai ve Siyah" realist bir anlayışla yazılmışsa da romanın kahramanı Ahmet Cemil romantiktir.	
Sanat Anlayışı	Bu dönem sanatçıları "İstibdat Dönemi" etkisiyle içine kapanmış, bireyselleşmiş ve gerçeklerden kaçmışlardır. Sosyal ve siyasi ortamın da sonucu olarak bu dönemdeki sanatçılar toplumdan ve toplumsal konulardan uzaklaşmış "sanat sanat içindir" ilkesiyle ürün vermişlerdir.	
Tema	Hayal-gerçek çatışması, şiir ve hikâyede olduğu gibi romanının da ana temasını oluşturmuştur. Kötümserlik, melankoli, kaçış, yalnızlık, bunalım dönemin romanlarının ortak temalarıdır. Görüldüğü gibi romanlarda da bireysel temalar ağırlık kazanmıştır.	
Kişiler/ Kahraman	Romanlarda yer alan kişiler genellikle aydın çevrelerin insanlarıdır. İyi eğitim almış, Batı kültürüyle yetişmiş, zengin ve elit insanlar, onlarla aynı durumda olan çevreleri anlatılır. Sıradan insanlar, romanlarda hep geri planda verilir. Servet-i Fünun romancıları toplumsal çevreyi aile ile sınırlandırmış, bütün olayları bu aile ortamı içinde yaratmışlardır.	
Mekan	Servetifünun romanlarında mekân, İstanbul'dur. Genellikle kapalı, dar mekânlardır; bir labirent gibidir. Bu durum roman kahramanlarında da hep bir köşeye sıkıştırılmışlık, kısırılmışlık duygusu yaratır. Örneğin, " <i>Ferdi ve Şürekası</i> "nda genç İsmail Tayfur günlerini raflarla, iri kalın defterlerle dolu bir ofis odasında, tekdüze hayattan bıkip usanmış olarak geçirir. " <i>Aşk-ı Memnu</i> "da Bihter yatak odasını "mezar" diye niteler. " <i>Eylül</i> "de Suat ve Süreya yaşadıkları konağa "şu çöplük"der. Bu roman karakterlerinin mekândan nasıl etkilendiklerini gösterir.	
Dil Anlatım / Üslup	Servetifünun yazarları romanlarında ağır ve ağdalı bir dil kullanarak kendilerinden önce ve sonra gelen romancılardan ayrılmışlardır.	
Teknik	Servetifünun Dönemi'nde roman gerek kurgusu, gerek olay akışı, gerekse tip ve karakter tahlilleri yönünden güçlenir. Bu nedenle Türk edebiyatında gerçek romanın Servet-i Fünun Dönemi'nde başladığı söylenebilir. Romandaki tek kusur ağır ve ağdalı bir üslup ullanılmasıyla ilgilidir.	
Roman Türünde Önemli Temsilcileri	Halit Ziya Uşaklıgil-Mehmet Rauf-Ahmet Hikmet Müftüoğlu -Hüseyin Rahmi Gürpınar	 derskonum.com

Roman Türünde Önemli Eserler

HALİT ZİYA UŞAKLIĞIL

Mai ve Siyah
Aşk-ı Memnu
Nemide
Sefile
Bir Ölünün Defteri
Ferdi ve Şürekası
Kırık Hayatlar

MEHMET RAUF

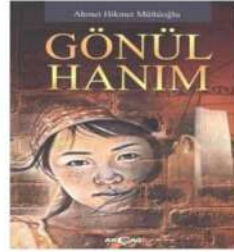
Eylül,
Ferda-yı Garam,
Genç Kız Kalbi,
Böğürtlen
Define
Halas

Garam-ı Şebab
Serab
Menekşe
Son Yıldız
Kan Damlası
Karanfil ve Yasemin

Ahmet Hikmet Müftüoğlu

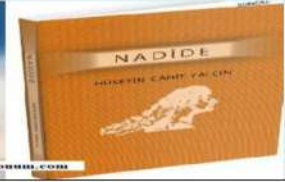
Gönül Hanım

HÜSEYİN CAHİT YALÇIN

Hayal İçinde ,

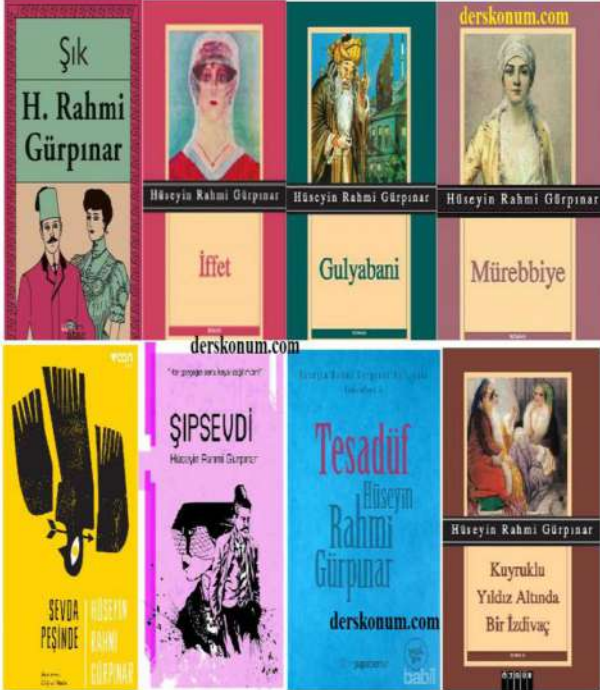
Nadide

HÜSEYİN RAHİMİ GÜRPINAR

Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç (1912)
Şık (1889)
Mutallâka (1898)
Mürebbiye (1899)
Bir Muadele-i Sevda (1899)
Tesadüf (1900)
Nimetşinas (1911)
Sevda Peşinde (1912)
Hakka Sığındık (1919)
Tebessüm-i Elem (1923)
Cehennemlik (1924)
Meyhanede Hanımlar (1924)
Tutuşmuş Gönüller (1926)
Kaynanam Nasıl Kudurdu (1927)
Mezarından Kalkan Şehit (1928)
Utanmaz Adam (1934)
Kesik Baş (1942)
Deli Filozof (1964)
Ölümler Yaşıyor mu (1973)
Gönül Bir Yeldeğirmenidir Sevda Öğütür (1943)

İffet (1896)
Metres (1900)
Gulyabani (1913)
Cadı (1912)
Şıpsavdi (1911)
Ben Deli miyim (1925)
Hayattan Sayfalar (1919)
Toraman (1919)
Son Arzu (1922)
Efsuncu Baba (1924)
Billur Kalp (1926)
Şeytan İşi (1933)
Evlere Şenlik (1927)
Kokotlar Mektebi (1928)
Eşkıya İninde (1935)
Dirilen İskelet (1946)
Kaderin Cilvesi (1964)
Can Pazarı (1968)

Ölüm Bir Kurtuluş mudur (1954)
Dünyanın Mihveri Para mı Kadın mı (1949)
İnsanlar Maymun muydu (1968)
Namuslu Kokotlar (1973)

4-Milli Edebiyat Dönemi Romanı

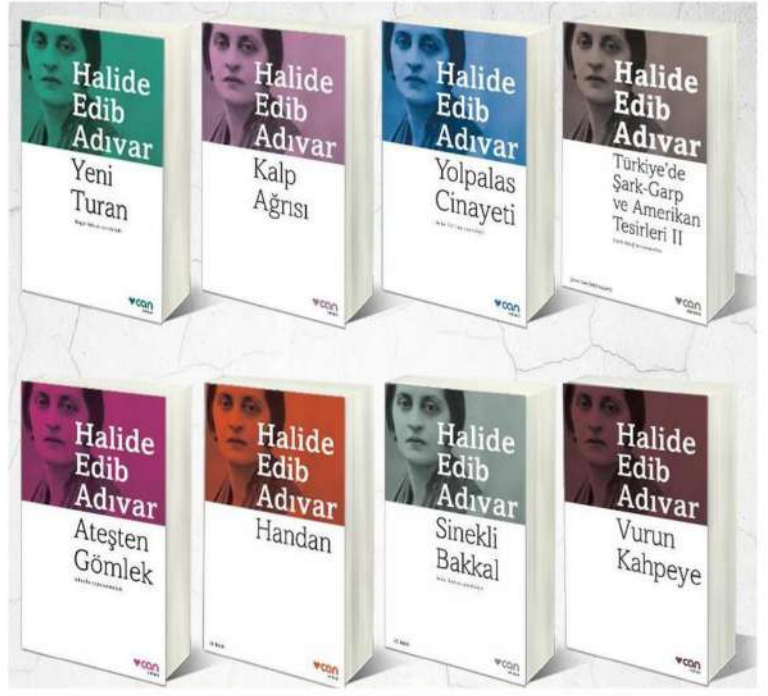
MİLLİ EDEBİYAT ROMANI ÖZELLİKLERİ

Genel Bilgiler	1911 yılında Selanik'te, Ömer Seyfettin, Ali Canip, Ziya Gökalp gibi gençlerin çıkarmaya başladıkları "Genç Kalemler" dergisi ile milliyetçilik cereyanı edebiyatta da başlamıştır. "Millî Edebiyat" sözü ilk olarak bu dergide kullanılır. Bu edebiyat özellikle toplumun içinde bulunduğu durumun etkisiyle oluşmuştur demek doğru olur. Büyük savaşların, mücadelelerin, toprak kayıplarının ve Anadolu'nun işgali söz konusudur. Sanatçılar da bu ortamdan etkilenmiş ve bu durumu eserlerine yansıtmışlardır. Bu dönem romancılarının ortak özellikleri, "toplumun ve bireyin problemlerini işlemek, memleket ve millet sevgisini romantik duygularla beslemek, millî değerlere sempati ile yaklaşmak" şeklinde özetlenebilir.
Etkilendiği Edebiyat	Edebiyatımızda roman artık edebi bir tür olarak yüksek kaliteye ulaşmıştır. Bu dönemde başka edebiyatların etkisi azdır. Türk romanı ilk kez bu dönemde kavmi bir nitelik kazanmış, Türklerin uzak geçmişi işlenmeye başlanmıştır.
Edebi Akım	Romanlarda realizm yer yer natüralizm akımının etkisi görülmüştür.
Tema	Millî Edebiyat Dönemi'nde sosyal meselelerin ağırlıklı bir şekilde ele alındığı görülür. *Romanların ana temaları Türkçülük, yanlış batılılaşma, cehalet, yoksulluk gibi toplumsal ve siyasi konulardan alınmıştır. *Tanzimat'tan bu yana görülen Doğu-Batı çatışması bu dönemde de eserlere konu olmuştur.
Kişiler/ Kahramanlar	Ulusal bir nitelik taşıyan bu edebiyatta tip ve karakterler Türk milletinin hayatından, Millî Mücadele'den alınır.
Mekan	Önceki dönemlerde İstanbul ile sınırlı olan roman; bu dönemde "memleket edebiyatı" hareketinin ilk örneklerini vermiş, ilk defa gerçek anlamda Anadolu coğrafyası ve Anadolu insanı ele alınmıştır.Realizm etkisi ile gözlem önemsenmiş. Geniş geniş betimlemeler yapılmıştır.
Dil Anlatım / Üslup	Bu dönemde romanlar, Yeni Lisan hareketinin etkisiyle sade bir Türkçeyle kaleme alınır.
Teknik	Tekniksel kusurlar Servetifünun edebiyatında ortadan kalkmıştı.Bu dönem romanları ustalıkla yazılmıştır.
Temsilciler	 Halide Edip Adıvar Ömer Seyfettin Yakup Kadri Karaosmanoğlu Refik Halit Karay Reşat Nuri Güntekin Halide Nusret Zorlutuna Aka Gündüz

Dönemdeki Önemli Romanlar:

Halide Edib Adıvar'ın Eserleri

- Heyula (1908)
- Raik'in Annesi (1909)
- Seviye Talip (1910)
- Handan (1912)
- Yeni Turan (1912)
- Son Eseri (1913)
- Mev'ud Hüküm (1918)
- Ateşten Gömlek (1923)
- Vurun Kahpeye (1923)
- Kalp Ağrısı (1924)
- Zeyno'nun Oğlu (1928)
- Sinekli Bakkal (1936)
- Yolpalas Cinayeti (1937)
- Tatarcık (1939)
- Sonsuz Panayır (1946)
- Döner Ayna (1954)
- Akile Hanım Sokağı (1958)
- Kerim Ustanın Oğlu (1958)
- Sevda Sokağı Komedyası (1959)
- Çaresaz (1961)
- Hayat Parçaları (1963)

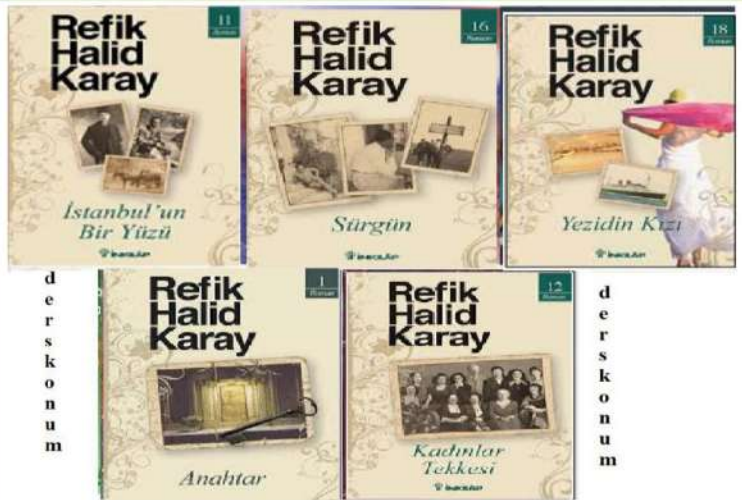
Yakup Kadri Karaosmanoğlu

- Kiralık Konak (1922)
- Nur Baba (1922)
- Hüküm Gecesi (1927)
- Sodom ve Gomore (1928)
- Yaban (1932)
- Ankara (1934)
- Bir Sürgün (1937)
- Panaroma (2 cilt, 1953)
- Hep O Şarkı (1956)

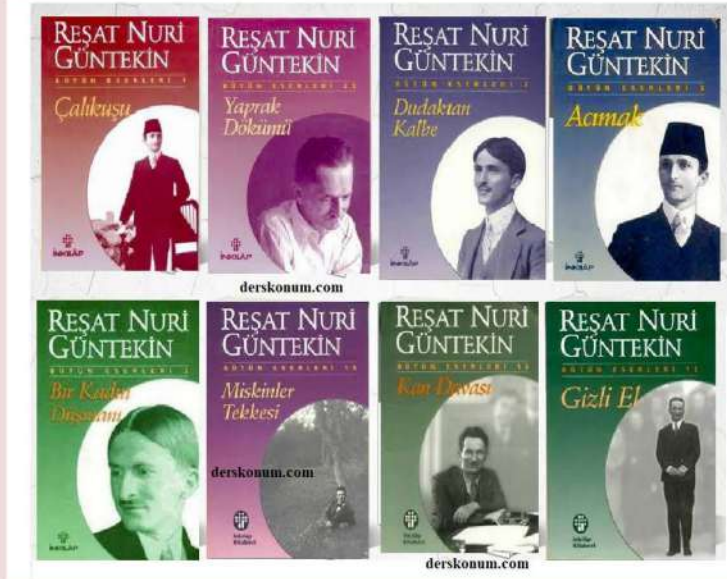
Refik Halid Karay

- İstanbul'un İyüzü (1920)
- Yezidin Kızı (1939)
- Çete (1939)
- Sürgün (1941)
- Anahtar (1947)
- Bu Bizim Hayatımız (1950)
- Nilgün (3 cilt, 1950-1952)
- Yeraltında Dünya Var (1953)
- Dişi Örümcek (1953)
- Bugünün Saraylısı (1954)
- 2000 Yılıın Sevgilisi (1954)
- İki Cisimli kadın (1955)
- Kadınlar Tekkesi (1956)
- Karlı Dağdaki Ateş (1956)
- Dört Yapraklı Yonca (1957)
- Sonuncu Kadeh (1965)
- Yerini Seven Fidan (1977)
- Ekmek Elden Su Gölde (1980)
- Ayın On Dördü (1980)
- Yüzen Bahçe (1981)

Reşat Nuri Güntekin

- Çalıkuşu (1922)
- Gizli El (1924)
- Damga (1924)
- Dudaktan Kalbe (1925)
- Akşam Güneşi (1926)
- Bir Kadın Düşmanı (1927)
- Yeşil Gece (1928)
- Acımak (1928)
- Yaprak Dökümü (1930)
- Kızılçık Dalları (1932)
- Gökyüzü (1935)
- Eski Hastalık (1938)
- Ateş Gecesi (1942)
- Değirmen (1944)
- Miskinler Tekkesi (1946)
- Harabelerin Çiçeği (1953)
- Kavak Yelleri (ölümünden sonra 1961)
- Son Sığınak (ölümünden sonra 1961)
- Kan Davası (ölümünden sonra 1962)

Halide Nusret Zorlutuna

- Küller (1921)
- Sisli Geceler (1922)
- Gül'ün Babası Kim (1933)
- Aşk ve Zafer (1978)

Ömer Seyfettin'in Eserleri

- Ashâb-ı Kehfimiz (1918)
- Efruz Bey (1919)
- Yalnız Efe (1919, 1988)

Aka Gündüz'ün Eserleri

- Dikmen Yıldızı (1927),
- Odun Kokusu (1928),
- Tank-Tango (1928),
- İki Süngü Arasında (1929),
- Yaldız (1930),
- Çapkın Kız (1930),
- Aysel (1932),
- Ben Öldürmedim (1933),
- Onların Romanı (1933),
- Kokain (1935),
- Üvey Ana (1935),
- Üç Kızın Hikayesi (1933),
- Aşkın Temizi (1937),
- Çapraz Delikanlı (1938),
- Zekeriya Sofrası (1938),
- Mezar Kazıcılar (roman, 1939),
- Giderayak (1939), Yayla Kızı (1940),
- Bebek (1941),
- Bir Şoförün Gizli Defteri (1943),
- Eğer Aşk... (1946),
- Sansaros (1946),
- Bir Kızın Masalı (1954)

derskonum.com DÖNEM DÖNEM ROMAN TÜRÜ KARŞILAŞTIRMASI					D E R S K O N U M . C O M
ÖLÇÜT	Tanzimat 1.Dönem	Tanzimat 2.Dönem	Servetifünun	Milli Edebiyat	
Yıllar	1860-1876	1876-1896	1896 - 1901	1911-1923	
Teknik	Kusurlu/ ilk olması nedeni ile Meddahlık geleneğinin etkisi var	1.Döneme oranla daha başarılı Tecrübe kazandılar	Tanzimat Dönemine göre çok gelişmiştir. Batılı anlamda ilk kaliteli romanlar yazılır	Önceki dönemlere oranla teknik daha da gelişmiştir. Bazı romanlarda kusurlar vardır.	
Tema	Toplumsal temalar işlenmiştir.	Bireysel temalar işlenmiştir.	Bireysel temalar işlenmiştir.	Toplumsal temalar işlenmiştir.	
Sanat Anlayışı	Sanat Toplum İçin	Sanat Sanat İçin	Sanat Sanat İçindir.	Sanat Toplum İçindir.	
Dil	Açık yalın halk dili (Divan edebiyatı nesir diline oranla tabiki)	1.Döneme oranla ağır ve kapalı Arapça-Farsça kelimeler var.	Tanzimat Dönemine göre çok ağır.Arapça-Farsça kelimelerle örülü süslü sanatlı bir dil	Açık yalın halk dili Anadolu insanı kendi yöresel dili ile konuşturulur	
Konu Örneği	Yanlış batılılaşma-Görücü usulü ile evlilik-tarih-kölelik-cariyelik onedebiyat.net	Aşk- Yanlış batılılaşma-Köy yaşamı Birey psikolojisi	Aşk-yalnızlık-hakikatten kaçış-hayal hakikat çatışması Karamsarlık - Bunalım	Milli mücadelede halkın durumu, Savaş, Savaş sonrası Anadolu'nun durumu.Aydın köylü çatışması-Kuşak çatışması Türkçülük, yanlış Batılılaşma, yoksulluk, cehalet, gerilik	
Akım	Romantizm	Realizm-Natüralizm	Realizm-Natüralizm	Realizm-Natüralizm	
Yazarın Esere Müdahalesi (Üslup)	Romantizm etkisiyle var. Yazar kişiliğini gizlemez.	Realizm etkisiyle yok. Yazar kişiliğini gizler.	Realizm etkisiyle yok. Yazar kişiliğini gizler.	Realizm etkisiyle yok. Yazar kişiliğini gizler (Ancak bazı romanlarda kusurlar vardır.)	
Temsilciler	Namık Kemal, Şemsettin Sami, Ahmet Mithat Efendi	R. Mahmut Ekrem, Sami Paşazade Sezai, Nabizade Nazım.	Halit Ziya Uşaklıgil Mehmet Rauf Hüseyin Rahmi Gürpınar Ahmet Hikmet Müftüoğlu	*Y.Kadri Karaosmanoğlu *Halide Edip Adıvar *Reşat Nuri Güntekin *Refik Halit Karay *Ömer Seyfettin *Halide Nusret Zorlutuna *Aka Gündüz	
Önemli İlkler	İlk roman (Çeviri) İlk yerli roman İlk edebi roman İlk tarihi roman	İlk köy romanı İlk psikolojik roman denemesi İlk Realist Roman İlk Natüralist Roman	Batılı anlamda modern roman İlk psikolojik roman .onedebiyat.net	Türk romanı ilk defa Anadolu'ya açılmış Anadolu insanı bizzat romanda işlenmiştir. Toplumcu, gözlemci-gerçekçi roman türünün temeli atılmıştır.	

Kaynaklar:

derskonum.com

onedebiyat.net

10.Sınıf Edebiyat Kitapları

HAZIRLAYAN: Mustafa Şahin EDEBİYAT

Hikaye ve Romanda Kullanılan Anlatım Teknikleri

1-Anlatma	2-Gösterme	3- Özetleme	4-Diyalog
5-İç Konuşma	6- İç Çözümleme	7-Bilinç Akışı	
8-Tasvir(Betimleme)	9-Portre	10-Pastiş	
11-Parodi	12-İroni	13-Tahkiye Etme (Kişi Tanıtımı)	

Anlatma Tekniği

Anlatma tekniğinde okuyucu ile eser (romanda, hikayede vb.) arasında anlatıcı girer. Okuyucu hemen her şeyi anlatıcı kanalıyla görür ve öğrenir. Okuyucunun dikkati anlatıcı üzerinde yoğunlaşır.

Örnek:

"Haftada iki gece dostlara danslı çay veriliyor, en aşağı iki üç gece de başkalarının davetine gidiliyordu. Aşağı sofa ile taşlık arasındaki cemeân kaldırılmış, delik desik duvarlar sarı yaldızlı bir kâğıt ile kaplanmıştı. Davet akşamları taşlıktaki su küpü, sofadaki yemek masası ve daha başka hırdavat eşya muflağa taşınıyor, yukarıdan kilimler, iskemleler, süslü yastıklar indirilerek bir kabul salonu dekoru kuruluyordu." (R.N. Güntekin, Yaprak Dökümü)

Gösterme (Sahneleme) Tekniği:

Olaylar, kişiler, varlıklar okuyucuya doğrudan sunulur. Anlatıcı, okuyucu ile eser arasında girmez. Okuyucunun dikkati eser üzerinde yoğunlaşır.

Örnek:

"Küçük Ağa başını kaldırdı ve soran gözlerle baktı. Doktor çevik bir davranışla ayağa kalkmıştı. Gidecekti artık. Onun hâlâ soran gözlerine dost gözlerle bakarak:

— Çünkü, dedi. Küçük Ağa'nın siz oluşu.. yani.. nasıl söylemeli?... Anlıyor musunuz veya anlatabiliyor muyum bilmem... Sizin gibi genç, güçlü, kuvvetli.. ve bilhassa bilgili, akıllı biri oluşu... Kısacası işte siz oluşunuz benim için hususî bir kıymet ve ehemmiyet taşıyor." (T. Buğra, Küçük Ağa)

Özetleme Tekniği:

Varlığı belirgin şekilde hissedilen anlatıcı olayları, kişileri veya diğer unsurları özetleyerek anlatır.

Örnek: "Ali Rıza Bey, Babıâli yetiştirmelerinden bir mülkiye memuruydu. Otuz yaşına kadar Dahiliye kaleminden birinde çalışmıştı. Belki ölünceye kadar da orada kalacaktı. Fakat kız kardeşiyle annesinin iki ay ara ile ölmesi onu birdenbire İstanbul'dan soğutmuş, Suriye'de bir kaza kaymakamlığı alarak gurbete çıkmasına sebep olmuştu." (R.N. Güntekin, Yaprak Dökümü)

Diyalog Tekniği:

*Kahramanların karşılıklı konuşmalarına dayanan anlatım tekniğidir. Metne akıcılık kazandırır. Diyalog tekniğinde konuşmalar, kitabı değildir. Kahramanlar, sosyal statülerine uygun biçimde konuşturulur.

Örnek:

— Canım, neden söküyorsunuz? dedim.
— Mühendis Ahmet Bey söktürüyor.
— Ne yapacak bunları?
— Yukarıda deri tüccarı Hollandalı var ya hani, onun bahçesini düzeltiyorlar da...
— İngiliz çimi alsın, eksin, mademki herif zengin...

İç Konuşma (Monolog) Tekniği:

*Kahramanların içsel konuşmalarına aktarmaya dayanan anlatım tekniğidir. Karakterin duygularının ve düşüncelerinin, belirli bir mantık sırasıyla, karakterin ağzından olduğu gibi anlatılmasıdır. İç konuşma tekniğinde, kahramanın duygu ve düşünceleri sesli düşünme şeklinde yansıtılır. Bu anlatım tekniğinde kahraman, karşısındakini varmış gibi kendi kendine konuşur. Bu teknik, karakterin iç dünyasının okuyucu tarafından anlaşılmasında çok önemli bir yer tutar.

Örnek: "Simit yiyerek yürüyor. Tek tük geçenler dönüp ona bakıyorlar. Kılığı düzgün bir adamın sokakta simit yemesi yasaktır. Bütün yasaklar gibi bunun da kaçamak yolu yok mu? Simidi kır, cebine sok. Tek elinle bir lokma koparıp kimseye sezdirmeden ağzına at. Ama, ben dişlerim sağlamken ısıracağım." (Yusuf Atılgan-Aylak Adam)

İç Çözümleme Tekniği:

*Anlatı türleri içerisinde kahramanların iç dünyası, duygu, düşünce ve hayallerinin ifade edildiği bir anlatım tekniğidir.

*Bu çözümleme tekniği bilinç akışı tekniğiyle karıştırılabilmektedir. Örnek: "Eve gitse, biliyordun, gece yarısına dek başka bir şey yapmadan, yukarıdakilerin patirtisine sövecekti... Bol gürlülü, bol dumanlı meyhanelerden birine girdi. Tezgâhın önünde bir boş yer bulup oturdu. Yaklaşan garsona, - Şarap, dedi. Garson, sanki salt onun için buradaymış gibi eğildi. Sanki ötekiler duyacak diye korkuyordu." (Y. Atılgan-Aylak Adam)

İç Konuşma- İç Çözümleme Farkı

İç konuşmada 1.kişi anlatım vardır. Yani karakter/kişi duygularını kendisi ifade eder. İç çözümlemede ise 3.kişi anlatım var. Yani karakterin/kişinin duygu ve düşüncelerini yazar ilahi bakış açısıyla aktarır.

Bilinç (Şuur) Akışı Tekniği:

*Kişilerin duygu ve düşüncelerini, herhangi mantıklı bir bağ ve gramer kuralı endişesi taşımaksızın, düzensiz bir şekilde ve çağrışım ilkesi paralelinde doğrudan doğruya okuyucuya aktarmaktan ibarettir..

*Bu teknikte de iç konuşmada olduğu gibi kişilerin iç dünyaları, zihinlerinden geçirdikleri doğrudan o kişilerin ağzından, kendi kendilerine konuşmaları şeklinde verilir.

*Bilinç akışında, iç konuşmadan farklı olarak cümleler arasında mantık ilişkisi zayıftır. Bir kişinin sayıklaması gibi aktarılır.

*Bu teknikte dış dünyaya ait nesneler, motifler bilinçaltını harekete geçiren serbest çağrışım öğeleri olarak işlev görür.

*Aynı zamanda insanların tanıtılmasında da kullanılan bu teknikte yazar, okuyucuyu kahramanın iç dünyası ile baş başa bırakmayı hedefler.

*Bilinç akışı ile iç konuşma tekniği genellikle iç içe kullanılır.

Örnek:

"Yollar kalabalıktı. Bakışları yeri gözlerinden en uzun sakladıkları için en çok Bebek tramvayına kızıyordu. Devetüyü paltolu bir kadın görünce yüreği çarptı; ama o değildi. Şapkalıydı. Kalktı. Kapıya yürürken duvardaki takvimi gördü. 7 Mart Cumartesi yazılıydı. 27'nin yarısı kara yarısı kırmızıydı. Rahatladı. İşte boşuna beklemişti. İnsanların düzeninde bütün ayrıntılar önemliydi. Günlerin adı bile... Bugünün cumartesi olduğunu bilseydi saat birde onu görürdü." (Yusuf Atılgan-Aylak Adam)

Tasvir (Betimleme) Tekniği:

Betimleme en yalın biçimiyle sözcüklerle resim çizme işidir. Varlıkların niteliklerini, bu varlıkların duyularımız üzerinde uyandırdıkları izlenimleri belirtmektir.

Örnek: "Başımızın üstünde her zaman yeşil, iğne yapraklı dallardan örülü bir çatı var. Dallar öylesine sık ki, güneş ışığı aşağıya süzülüyor bile. Ormanın içine doğru kilometrelerce uzayıp giden toprak bir yol

Portre Tekniği:

Portre: Kişilerin dış görünüşlerini (fiziksel) ve karakterlerini (ruhsal durum) tanıtan betimlemedir. Kişi betimlemelerine portre denir. Portre; fiziksel portre ve ruhsal portre olarak ikiye ayrılır.

a. Fiziksel portre: Kişilerin dış görünüşlerinin anlatıldığı betimlemedir. Betimlemede kişiyi, diğer kişilerden ayıran fiziksel özellikler belirtilir. Portresi çizilen kişi hakkında özel görüş ve izlenimler de verilebilir.

b. Ruhsal portre: Kişilerin karakter özelliklerinin anlatıldığı betimlemedir.

Geriye Dönüş Tekniği:

*Bu anlatma zamanı ile ilgili bir tekniktir.

*Öykü anlatıcısı olayı içinde bulunduğu şimdiki zamandan alıp karakterin geçmişine ya da olayın meydana geldiği zamana gider.

*Kişiler ve olaylar hakkında bilgi verilirken kullanılabilir.

*Geriye dönüş tekniğinde yazar karakterlerin yerlerin ve olayların geçmişiyle ilgili bilgi vermeyi amaçlar.

*Bunun yanı sıra karakterlerin bir şeyler hatırlamaları da bu anlatım tekniğiyle verilir.

*Geriye dönüş tekniği merak uyandırır, kahramanların ruhsal ve fiziksel durumlarının daha iyi çözülmesinde, olayların nedenlerinin açıklanmasında yazara büyük yarar sağlamaktadır.

Örnek:

"Babasını hatırladı. Trene yolcu ederken "Aman oğlum," demişti. "Yüzümü kara çıkarma. Babayın oğlu olduğumu göster şu millete, ille de muhtara. Benim oğlumsan sırtın yere gelmez. Heye İstanbul gurbeti çetin, İstanbullunun cinden de beter olduğunu söylerdi emmim ya, boş ver. Var git, sağhıcakla, eyi kötü bir işin başın geç, bize mektup sal. Ondan sonrasına karışma. Ben hepsinin yuvasını yaparım!" (Orhan Kemal, Gurbet Kuşları)

Özetleme Tekniği:

*Daha çok eski klasik eserlerde görülen bu teknikte, varlığı kuvvetle hissedilen anlatıcının olayları, kişileri veya hakkında bilgi vermek istediği herhangi bir şeyi özetleyerek anlatması esastır.

*Bu iş "bilinç akımı" veya "iç monolog" tekniklerinden yararlanarak yapılabilir.

*Varlığı belirgin şekilde hissedilen anlatıcı, olayları, kişileri veya diğer unsurları özetleyerek anlatır.

Örnek:

"Karar açıldıkça çok sakinmiş. Kel Ali Eydam deyince, Hay hay! diyor. İnfaz sırasında da olağanüstü sakin. Bilirim, tanımaz mıym? Amma orada değişebilir insan, diyordum. Sehpaya sakin sakin yürümüş. Cellat, ipi geçirmek için gözlüğünü almak isteyince kızmış: Bırak gözlüğümü, vazifene bak..." (Ayla Kutlu; Bir Göçmen Kuştu)

PASTİŞ (ÖYKÜNME):

1-Sanatçının, kendi eserini, başka eserleri taklit yoluyla yazması, yeniden kurmasıdır.

2-Bir yazarın dil ve anlatım özelliklerine, alay etmek amacıyla, onu çağrıştıran bir biçimde öykünme (taklit etme).

3-Direk bir kopya olmayan ama başka bir sanat eserinden ödünç alınan tarz ve elemanlar kullanılarak yapılan sanat eseri.

*Başka bir yapıtı ya da yapıtın bir parçasını başka bir bağlamda taklit yöntemidir.

*Parodinin aksine, pastişler her zaman asıl metni gülünç hale getirmeye çalışmazlar.

*Taklidi anlamak için önceki eseri bilmeniz gerekir.

PARODİ (YANSILAMA):

*Ciddi sayılan bir eserin bir bölümü veya bütününe alaya alarak biçimini bozmadan ona bambaşka bir özellik vererek biçimle öz arasındaki bu ayrılıktan gülünç etki ortaya çıkaran oyun türüdür.

*Edebiyat alanına uygulandığında; bir metni başka bir amaçla kullanmak, ona yeni bir anlam yüklemektir.

*Parodi, daha ciddi tarzdaki bir metin, tür ya da söylemin daha komik tarza dönüştürülmesidir.

*Örneğin, Don Kişot için kimse şövalye anlatılarının bir taklidi demez. Birçok insan bu eserin alay ve eleştiriyi de kapsayan bir "yeniden yazma" olduğunu kabul eder.

PARODİ VE PASTİŞİN BENZERLİK VE FARKLARI:

*Postmodern yazar, kendisine yeni bir kurmaca dünya oluştururken daha önceki metinlerin evreninde gezinir.

*Eski metinlerden bazen kişi, bazen imge/motif bazen de anlatı tekniği olarak etkilendirilen oyunlarını parodi ve pastiş düzleminde kurar.

*Bu anlayışa göre her metin öteki yapıtlardan etkilenir ve ötekini içinde öğütmeyen, ötekinden etkilenmeyen yapıt neredeyse yoktur.

*Pastiş (öykünme) ve Parodi (yansılama) işlemleri yazın alanında metinlerarasılık olarak ifade edilen kavramlardır.

*İki teknik de önceki eserleri taklit eder, fakat amaçları farklıdır.

*Parodi komiktir, Pastiş ise ciddi.

*Parodi daha göz önünde olduğu için, iki terim birbiriyle sürekli karışılır hatta Pastiş nedir, bilinmez.

İRONİ (ALAY):

1-Yunanca eironeia'dan gelir ve "inceden inceye alay etme" demektir.

2-Biriyle ya da bir olayla alay.

3-(Tiyatro terimi olarak) Etkiyi arttırmak için bir şeyin tersini söyleyerek alay etme.

4-Gülmece, söylenen sözün tersini kast ederek kişiyle veya olayla alay etme.

*İronik yaklaşımla yazarlar, gerçeğe vurgu yaparak, sarsıcı bir etki yapmayı hedeflerler.

*İroni; mimik, jest ve tonlama ile söylemek istenen şeyin altını dolaylı yoldan çizer.

*İroni, zekâ ürünüdür.

*Söylemiş olduğunuz şeyin tam tersini söylemek isterken karşınızdaki kişi tarafından tamamen yanlış anlaşılabilirsiniz.

*Mesela; "x bey, her zamanki gibi çok anlamlı konuşuyor" dediniz ve karşınızdaki kişi ciddi bir tavırla başını sallayarak "evet" dedi. Yani anlaşılmadınız.

*İronik anlatımın ilk ögesi gizlemektir.

*Yazar aslında gerçeği bilmektedir ama bilinçli bir bilmezlik sergiler.

*İronik anlatımın bir başka ögesi de eleştirel bakıştır.

*İronik cümlelerin sonlarında parantezli ünlem vardır ve cümlelerin tersi bir anlam ifade eder.

*İroni ile mizahın aksine bir komikliği yakalamaktan ziyade, insanı/okuyucuyu sarsmak hedeflenir ve insanın gerçek karşısındaki kayıtsızlığına vurgu yapılır.

*Gülünçlük amaç değil sonuç olabilir.

Örnek:

-Fazlasıyla küçük harflerle konuşan kişilere "biraz daha sessiz konuş, millet rahatsız olacak" diyebilirsiniz.

-Arabasına bindiğiniz ve trafik kurallarına hiç uymadığınızı gördüğünüz arkadaşınıza "kendimi trafikte ilk kez bu kadar güvenli hissediyorum, şoförlüğün baya iyiymiş" gibi sözler edebilirsiniz.

TAHKİYE ETME TEKNİĞİ:

(Kişi Tanıtımı, Olay Anlatımı,)

>Kişi Tanıtımı:

*Genellikle iki tarzda yapılır:

*İlki, figürün, bizzat anlatıcı tarafından genel bilgilendirici pasajlar ile tanıtılmasıdır.

*Bu tarz kişi tanıtları sonucunda figürlere yönelik sempati, kabuller ya da redler okuyucuya yazar tarafından hazır olarak verilmiş olur.

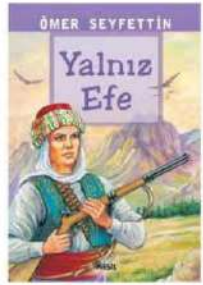
*Bir başka deyişle, okuyucu yazar tarafından yönlendirilir.

*İkinci tarz kişi tanıtımı ise, tam tersidir.

Figürün kimliği ve kişiliği hakkında özellikle bir ön bilgi verilmez; bunlar olay akışı içinde anın gerektirdiği davranış, diyalog, iç konuşma gibi çeşitli uygulamalar aracılığıyla ortaya konur.

*Böylece figürlerin dış ve iç portreleri, parçaların adım adım birleştirilmesiyle ve nesnel gerçeklikteki hâliyle oluşturulur.

*Metnin geneline yayılması nedeniyle örneklendirilmesi güç olan bu tarz, teknik düzey bakımından ilkinde göre daha makbuldür.

Kaynaklar:

*derskonum.com

*onedebyyat.net

*9.Sınıf Edebiyat Kitapları

HAZIRLAYAN: Mustafa Şahin EDEBİYAT